

ZE&GG Uniforme Data Definitie¹

Terugkerende blaasontsteking: kies niet standaard voor een buikecho of kijkonderzoek van de blaas

VK-URO-005

27 mei 2025

¹ Zie ook het separate document *Toelichting op ZE&GG Uniforme Data Definitie*

Inhoud

1. Inleiding.....	3
1.1 Spiegelinformatie.....	4
2. Brondata.....	5
2.1 Buikecho	5
2.2 Kijkonderzoek van de blaas	5
3. Analyse	6
3.1 Informatie per indicator.....	6
3.1.1 Buikecho	6
3.1.2 Kijkonderzoek van de blaas	6
3.2 Analysestappen.....	7
4. Interpretatie en kanttekeningen.....	8
Bijlage 1. Resultaten van datadefinitie.....	9
Buikecho.....	9
Kijkonderzoek van de blaas.....	11

1. Inleiding

Zorgevaluatie & Gepast Gebruik (ZE&GG) heeft DHD en Vektis gevraagd te faciliteren bij het opstellen van uniforme datadefinities (UDD) voor het monitoren van verschillende onderwerpen op hun implementatieagenda. Het doel van deze UDD's is om de basis voor dit monitoren te uniformeren, zodat op basis van de UDD gemeten kan worden in hoeverre de onderwerpen op de implementatieagenda zijn geïmplementeerd en worden nageleefd.

Het programma 'Verstandig Kiezen' vanuit de Federatie Medisch Specialisten en ZonMw doet evidence based aanbevelingen om specialisten te stimuleren in gesprek te gaan over het nut en de noodzaak van zorgmogelijkheden. Samen met Nederlandse Vereniging voor Urologie (NVU) geeft de 'Verstandige Keuze Urologie' de volgende aanbeveling rondom het verrichten van een buikecho of kijkonderzoek van de blaas bij terugkerende blaasontstekingen bij vrouwen:

Kies niet standaard voor een buikecho of kijkonderzoek van de blaas bij terugkerende blaasontstekingen. Terugkerende blaasontsteking bij vrouwen is een veel voorkomend probleem. Een oorzaak van deze ontstekingen wordt bijna nooit gevonden. Ook een echo van de buik of een kijkonderzoek van de blaas levert zelden een oorzaak op. Daarom wordt geadviseerd om deze onderzoeken niet standaard te doen.²

Voor een juist begrip van deze datadefinitie volgt hieronder een toelichting van de verschillende soorten echo's die op verschillende niveaus in het ziekenhuis worden uitgevoerd:

- Residumeting m.b.t. een buikecho (ZA-code 039492). Deze echo wordt aanbevolen in de richtlijnen³ bij patiënten met een urineweginfectie en wordt vaak toegepast door een verpleegkundige.
- Echografie van de urinewegen (ZA-code 039492). Deze echo wordt aanbevolen in de richtlijnen bij: verdenking op een urinewegobstructie, uitblijven van klinische verbetering ondanks 72 uur adequate therapie en onbegrepen nierinsufficiëntie.
- Echografie van de nieren (ZA-039479) wanneer de patiënt ook flankpijn heeft.
- Echo van de urinewegen bij de radioloog (ZA-code 087070), wanneer de oorzaak van de klachten niet zeker is. Deze echo wordt veel minder toegepast.

² <https://demedischspecialist.nl/sites/default/files/FMS%20Overzicht%20Verstandige%20Keuzes.pdf>

³ Richtlijn Urineweginfecties bij volwassenen:
https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/urineweginfecties_uwi_bij_volwassenen/diagnostiek_bij_uwi_bij_volwassenen/aanvullende_urologische_diagnostiek_bij_uwi_bij_volwassenen.html

- CT-scan van het abdomen op indicatie na eerdere echografische bevindingen of wanneer de ernst van het klinische beeld daar aanleiding toe geeft. Dit valt buiten beschouwing van deze spiegel.
 - De buikecho die wordt gedaan voor de residumeting (bladderscan) betreft een standaard onderzoek bij vrouwen met een blaasontsteking en dient niet meegenomen te worden in deze spiegel.
- Aangezien hier geen aparte ZA-code voor is, worden aanvullende exclusies toegepast om alleen de echo's zoals die bedoeld worden in de aanbeveling mee te nemen.

De UDD is opgesteld door DHD en in afstemming met ZE&GG en inhoudsdeskundigen verenigd in een expertteam (Tabel 1). De UDD beschrijft de bron voor de monitoringsinformatie, de data analyse en kanttekeningen bij de interpretatie van de resultaten.

Tabel 1: Leden expertteam

Naam	Functie	Organisatie
Jorg Oddens	Uroloog	Amsterdam UMC
Ernst van Haarst	Uroloog	OLVG
Lara Gerbrandy-Schreuders	Uroloog	Amsterdam UMC / Bergman Clinics
Edwin Heeregrave	Projectleider Zinnige Zorg	Zorginstituut
Bas Vreugdenhil	Medisch adviseur	VGZ
i2i en LOGEX	Betrokken data partijen	
DHD	Data-analyse en uitwerken UDD	

1.1 Spiegelinformatie

Spiegelinformatie geeft inzicht in de mate van implementatie van gepast gebruik op basis van bestaande dataregistraties. Zo kunnen (zorg)instellingen zien hoe zij het doen: ten opzichte van zichzelf in de tijd, en waar mogelijk ten opzichte van andere instellingen. Met deze informatie zijn instellingen beter in staat om, waar nodig, acties te ondernemen om het toepassen van gepast gebruik te bevorderen. Het programma Zorgevaluatie en Gepast Gebruik (ZE&GG) wil spiegelinformatie beschikbaar stellen, zowel op landelijk- als op instellingsniveau. Momenteel worden er verschillende datadefinities gehanteerd door verschillende datapartijen. Dat kan discussie opleveren bij het gebruik van spiegelinformatie. Daarom wil ZE&GG per onderwerp op de implementatieagenda Uniforme Data Definities vaststellen. Vektis en DHD zijn gekozen om hierbij als landelijke datapartijen te ondersteunen.

2. Brondata

De basis voor deze spiegel is informatie uit de Landelijke Basisregistratie Zorg (LBZ) van DHD. Omdat de basispopulaties voor het uitvoeren van een buikecho en kijkonderzoek van elkaar verschillen, hanteren we in deze UDD, voor het monitoren van de aanbevelingen, twee verschillende sets van brondata.

2.1 Buikecho

- Subtrajecten voor vrouwen van 18 jaar of ouder op begindatum subtraject.
- Subtrajecten met een DBC-diagnose urologische blaasontsteking (zie tabel 2a).

Tabel 2a Overzicht

Specialisme	DBC-code diagnose
0306 - Urologie	032 – Blaasinfectie

2.2 Kijkonderzoek van de blaas

- Subtrajecten voor vrouwen vanaf 18 jaar tot en met 50 jaar op begindatum subtraject.
- DBC met een urologische diagnose blaasontsteking of nierbekkenontsteking.

Tabel 2b Overzicht urologische DBC-codes voor blaas- of nierbekkenontsteking – kijkonderzoek van de blaas

Specialisme	Dbc diagnose
0306 - Urologie	32 – Blaasinfectie
306 – Urologie	12 - Nierbekkenontsteking

3. Analyse

In de volgende paragrafen beschrijven we de definitie van de indicator (§3.1) en de analysestappen die we uitvoeren op de brondata (§3.2).

3.1 Informatie per indicator

De basispopulatie bestaat uit nieuwe patiënten met maligne dermatosen, d.w.z. degenen die in het ziekenhuis (of andere instelling voor medisch specialistische zorg) terecht komen en daar een DBC krijgen bij het specialisme 0310-Dermatologie en DBC-diagnose 14 – Maligne dermatosen.

3.1.1 Buikecho

Indicator: Percentage patiënten (vrouwen vanaf 18 jaar) met een blaasontsteking, waarbij een echo wordt uitgevoerd.

Teller: Aantal patiënten (vrouwen vanaf 18 jaar) met een DBC met de urologische diagnose blaasontsteking, waarbij een verrichting “echografie van de buikorganen” of “echografie van de nier” is geregistreerd (tabel 3a).

Noemer: Aantal patiënten (vrouwen vanaf 18 jaar) met een DBC met de urologische diagnose blaasontsteking.

Exclusiecriteria: Een aantal exclusiecriteria wordt toegepast om zo zuiver mogelijk de juiste populatie mee te nemen:

1. Subtrajecten excluderen die geopend zijn op of één dag na de datum van een SEH-bezoek. Deze worden uitgesloten van de teller en de noemer;
2. Subtrajecten met verpleegdagen uitsluiten, aangezien het in deze aanbeveling gaat om poliklinische bezoeken en niet klinische opnamen. Deze worden uitgesloten van de teller en de noemer;
3. Subtrajecten met de combinatie uroflowmetrie (ZA-code 039865) en buikecho (één van de ZA-codes: 039492, 087070, 039479) op dezelfde dag uitsluiten. Deze worden uitgesloten van de teller;
4. Wanneer echografie van de buikorganen – Urologie (ZA-code 039492) slechts één keer op een dag is vastgelegd, wordt aangenomen dat het om een bladderscan gaat. Daarom worden deze uitgesloten van de teller.

Uitsplitsing indicator: Ziekenhuis, jaar.

Zorgzwaartecorrectie: Geen.

3.1.2 Kijkonderzoek van de blaas

Indicator: Percentage patiënten (vrouwen 18 t/m 50 jaar) met een nierbekkenontsteking, blaasontsteking of urineweginfectie die binnen een ziekenhuis een cystoscopie kreeg.

Teller: Aantal patiënten (vrouwen 18 t/m 50 jaar) met een nierbekkenontsteking, blaasontsteking of urineweginfectie waarbij een chromocystoscopie of cysto-urethropsapie is geregistreerd (tabel 3b).

Noemer: Aantal patiënten (vrouwen 18 t/m 50 jaar) met een nierbekkenontsteking, blaasontsteking of urineweginfectie.

Exclusiecriteria: Geen.

Uitsplitsing indicator: Ziekenhuis, jaar.

Zorgzwaartecorrectie: Geen.

3.2 Analysestappen

Voor het berekenen van de indicatoren voerden we de volgende analysestappen uit:

1. Noemer berekenen: tel aantal patiënten uit de brondata. Hierbij zijn de exclusies van SEH-bezoek en verpleegdagen toegepast (zie toelichting in paragraaf 3.1.1. en ZA-codes in tabel 3b)
2. Teller berekenen: tel aantal patiënten met een verrichting uit tabel 3a/c binnen de relevante subtrajecten. Hierbij zijn alle vier de exclusies toegepast (zie toelichting in paragraaf 3.1.1. en ZA-codes in tabel 3b)
3. Bepaal de indicator door de teller te delen door de noemer.

Tabel 3a Overzicht geïncludeerde zorgactiviteiten - buikecho

Zorgactiviteit	
Echografie van de buikorganen (Urologie ⁴)	039492
Echografie van de buikorganen (Radiologie ⁵)	087070
Echografie van de nieren	039479

Tabel 3b Overzicht zorgactiviteiten voor exclusiecriteria - buikecho

Zorgactiviteit	
SEH-bezoek	190015, 190016
Verpleegdag	190218
Uroflowmetrie	039865

Tabel 3c Overzicht geïncludeerde zorgactiviteiten – kijkonderzoek van de blaas

Zorgactiviteit	
Cysto-urethrosapie	039859
Chromocystoscopie	039860

⁴ Deze zorgactiviteitscode betreft een code van de Urologie, maar wordt in de praktijk ook door andere specialismen geregistreerd.

⁵ Deze zorgactiviteitscode betreft een code van de Radiologie, maar wordt in de praktijk ook door andere specialismen geregistreerd.

4. Interpretatie en kanttekeningen

Graag noemen we de volgende kanttekeningen t.b.v. een juiste interpretatie van de spiegel.

- Deze nulmeting bevat de data van 2019 t/m 2023. Gezien het aanleverschema van de LBZ financieel is mogelijk de data van 2023 nog niet compleet.
- Onder 039492 'echografie van de buikorganen' (Urologie) kan ook een ander onderzoek worden vastgelegd, namelijk de bladderscans of residumetingen. Dit betreft een standaard onderzoek bij vrouwen met een blaasontsteking. Daarom zijn verschillende exclusies toegepast om specifiek de beoogde populatie uit de aanbeveling in kaart te brengen (zie toelichting in paragraaf 4.1.1.)
- Door een wijziging in de aanlevering van LBZ gegevens door Chipsoft ziekenhuizen worden verrichtingen pas na declaratie gekoppeld aan een subtraject. Bij de eerste aanleveringen is daarom nog geen DBC informatie beschikbaar bij de verrichtingen. Mogelijk dat hierdoor de aantallen buikecho's en kijkoperaties die getoond worden in de 2024 data een onderschatting zijn van de werkelijke situatie voor Chipsoft ziekenhuizen. Dit probleem is bekend bij Chipsoft en wordt opgepakt.

Bijlage 1. Resultaten van datadefinitie

In deze bijlage presenteren we voorlopige resultaten op basis van de UDD en berekend door DHD op basis van de Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg (LBZ), onderdeel financieel.

De nulmeting in deze bijlage is toegevoegd aan de UDD, maar zal geen onderdeel uitmaken van de UDD die uiteindelijk gepubliceerd zal worden door ZE&GG. Wel kunnen grafieken onderdeel worden van een Landelijke ZE&GG Monitor.

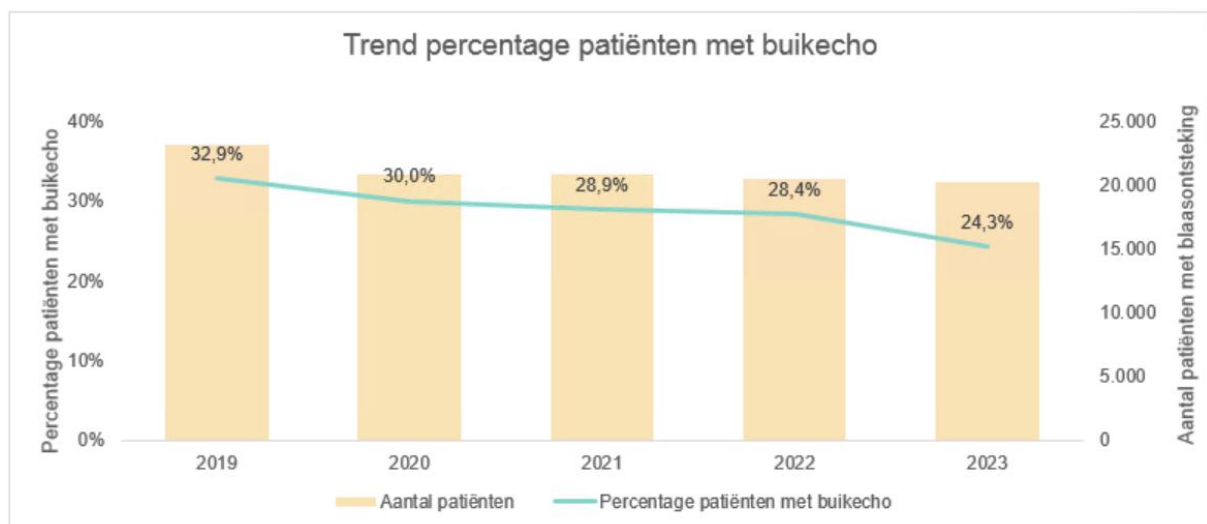
Bron

De basis van deze nulmeting is de Landelijke Basisregistratie Zorg (LBZ), onderdeel financieel. Nagenoeg alle ziekenhuizen leveren gegevens aan LBZ-financieel: Voor registratiejaar 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023 zijn de gegevens gebaseerd op 99%, 99%, 99%, 100% en 100% van de ziekenhuizen in Nederland, respectievelijk.

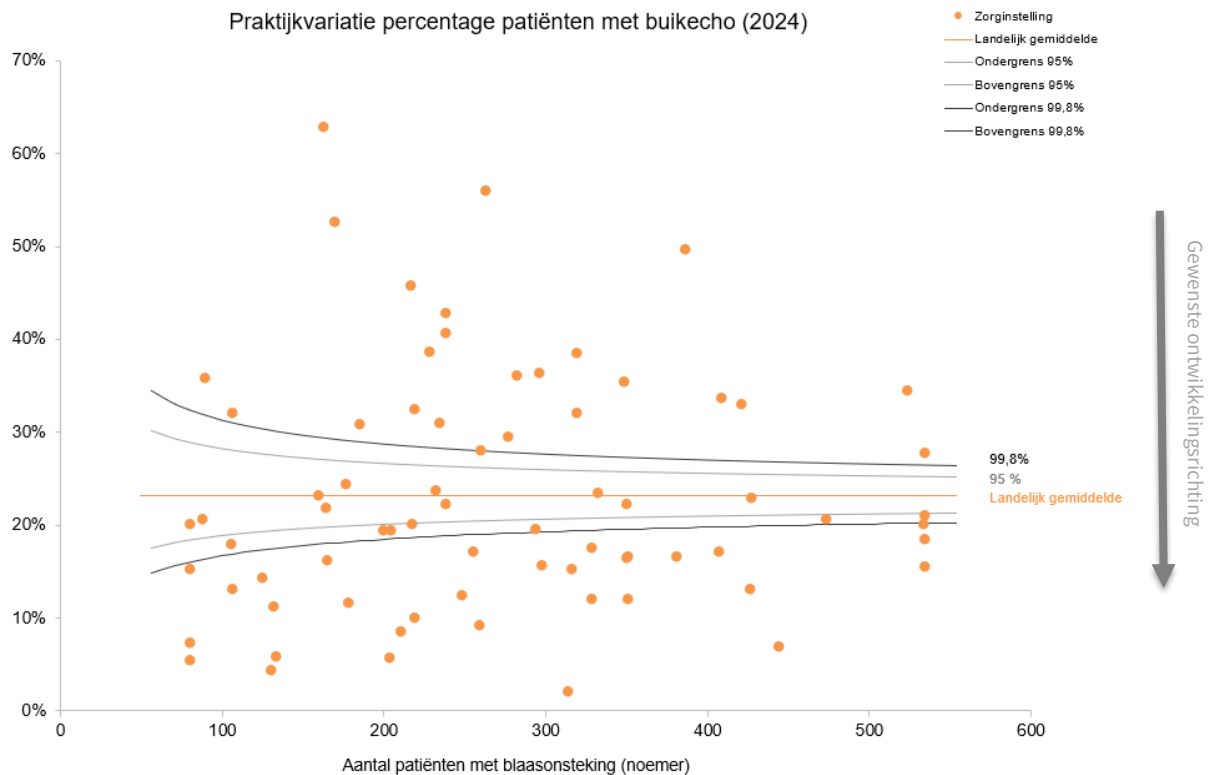
Verslagjaar

De landelijke trend resultaten van de meting zijn gebaseerd op verslagjaren 2019 t/m 2023 op basis van de begindatum van het subtraject. De praktijkvariatie resultaten zijn gebaseerd op verslagjaar 2024.

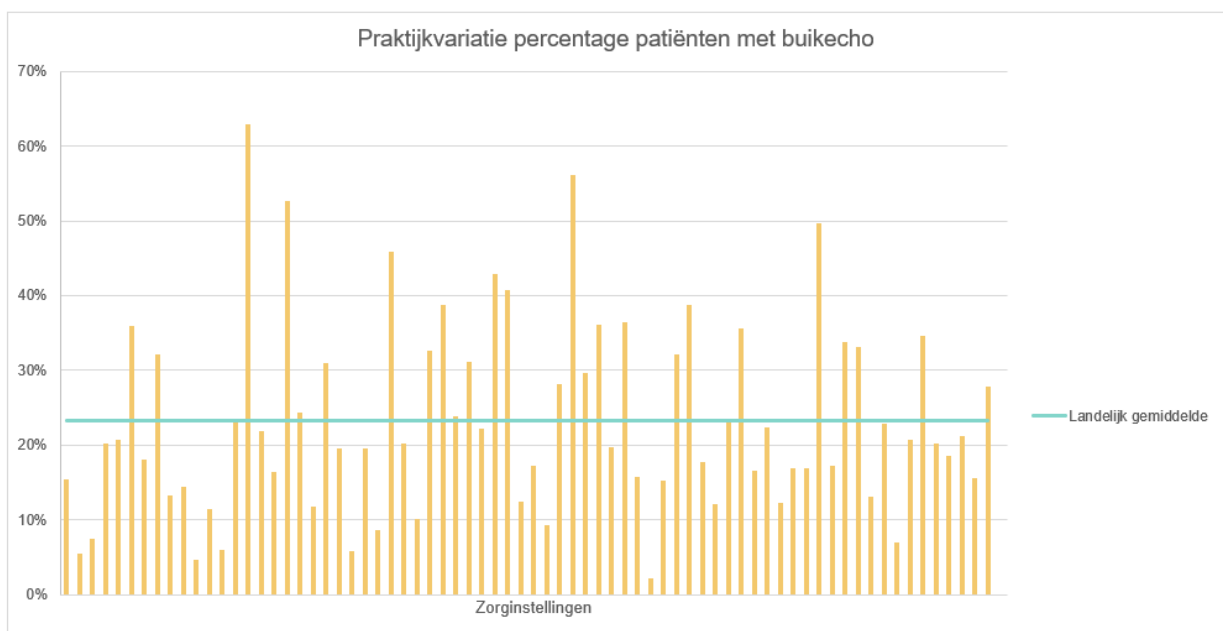
Buikecho

Figuur 1. Trendanalyse (2019 t/m 2023) aantal patiënten met een blaasontsteking en percentage patiënten waarbij een buikecho is uitgevoerd.

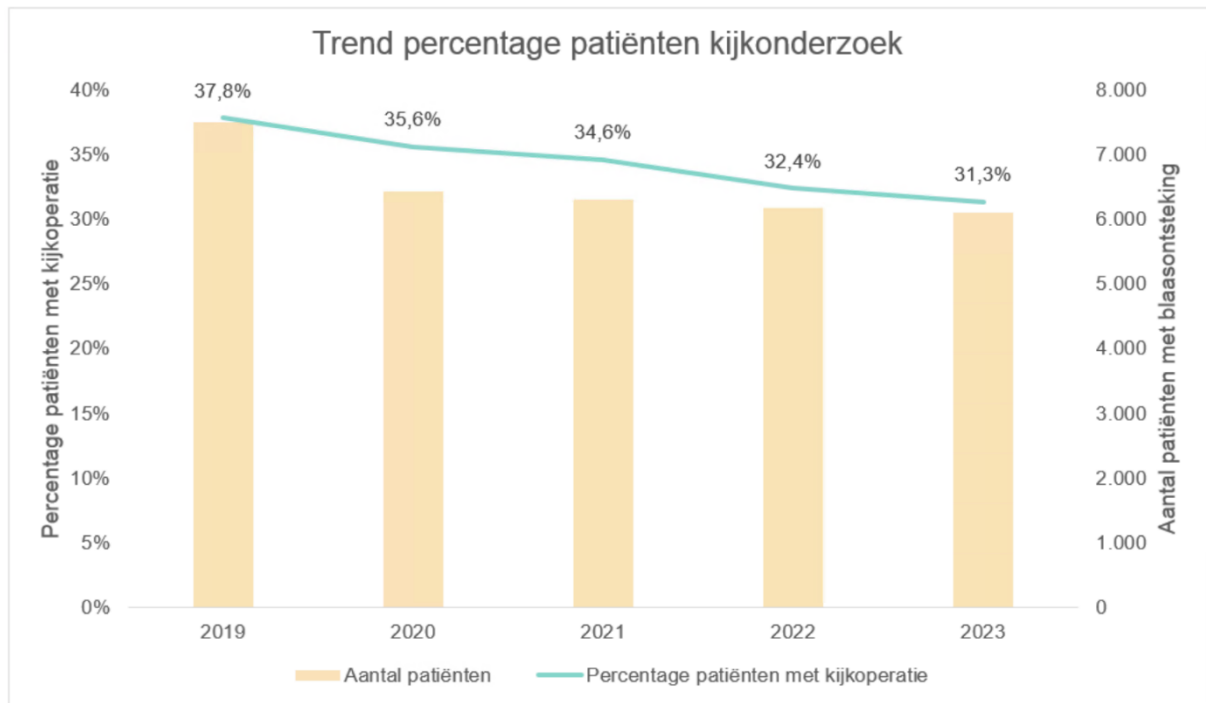

Figuur 2. Funnelplot praktijkvariatie (2024) aantal patiënten met een blaasonsteking en percentage patiënten waarbij een buikecho is uitgevoerd per zorginstelling. *Het aantal patiënten dat boven het 95e percentiel en onder het 5e percentiel ligt, wordt gelijkgetrokken met respectievelijk het 95e percentiel en 5e percentiel.

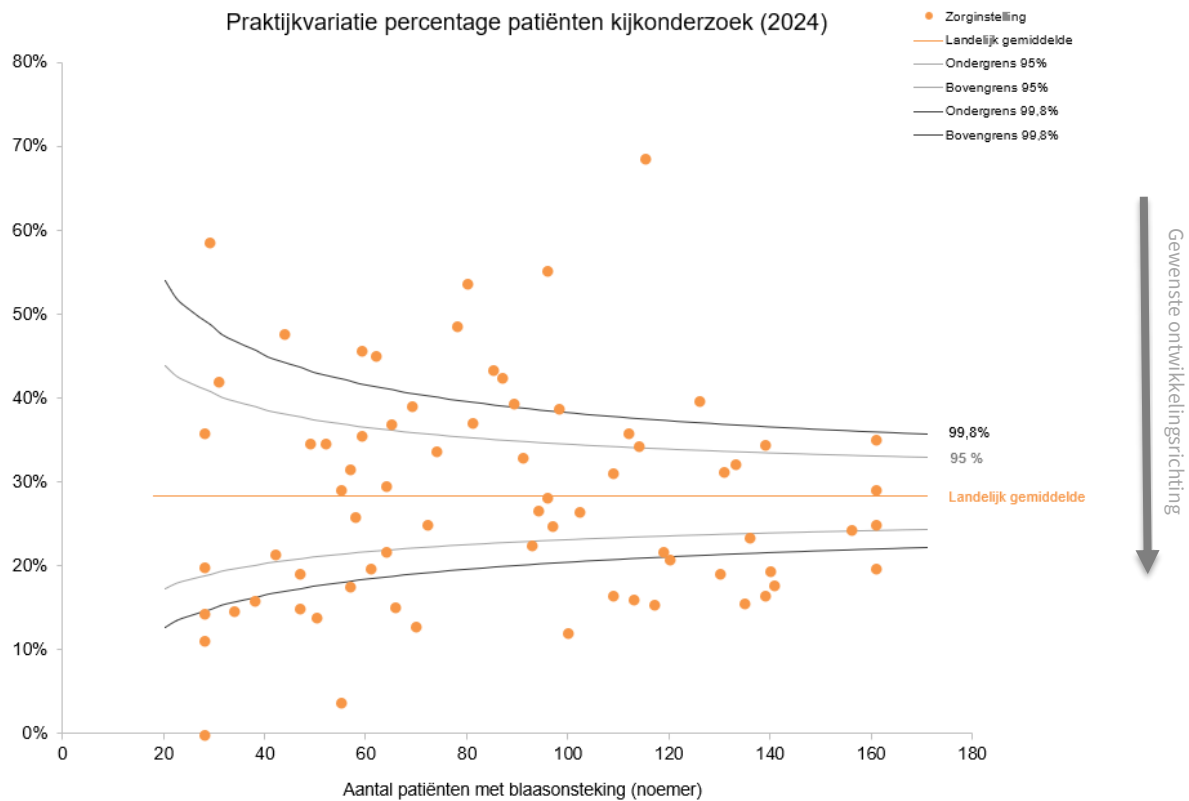

Figuur 3. Praktijkvariatie (2024) percentage patiënten waarbij een buikecho is uitgevoerd per zorginstelling.

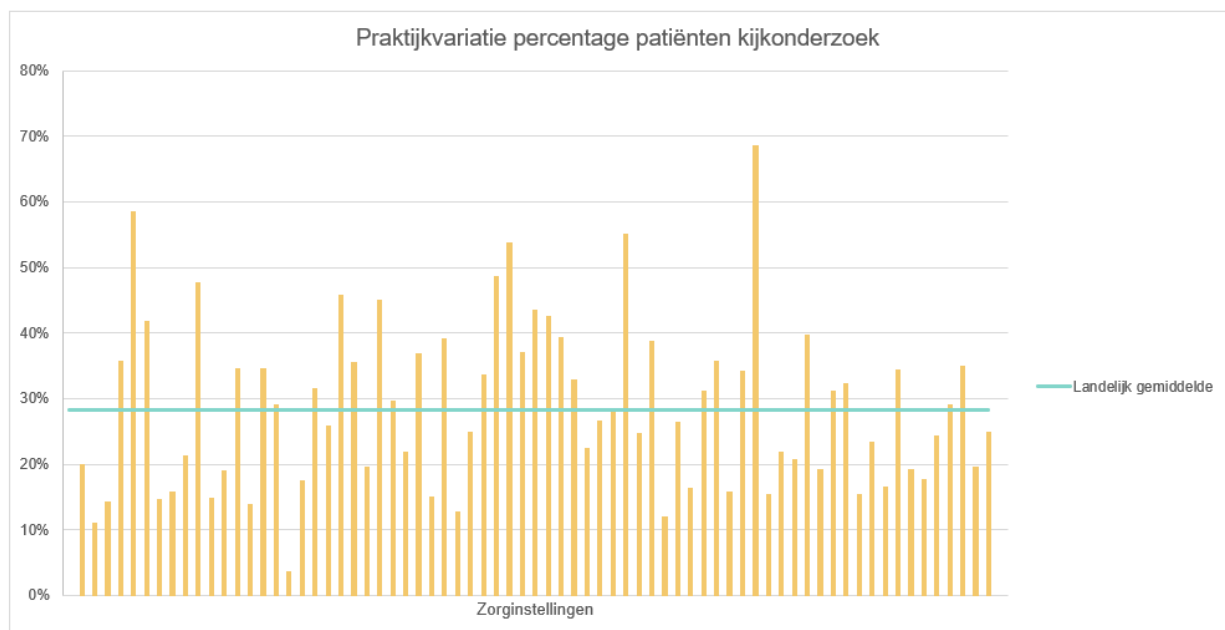
Kijkonderzoek van de blaas

Figuur 4. Trendanalyse (2019 t/m 2023) aantal patiënten met een blaasontsteking en percentage patiënten waarbij een kijkonderzoek is uitgevoerd.

Figuur 5. Funnelplot praktijkvariatie (2024) aantal patiënten met een blaasonsteking en percentage patiënten waarbij een kijkonderzoek is uitgevoerd per zorginstelling. *Het aantal patiënten dat boven het 95e percentiel en onder het 5e percentiel ligt, wordt gelijkgetrokken met respectievelijk het 95e percentiel en 5e percentiel.

Figuur 6. Praktijkvariatie (2024) percentage patiënten waarbij een kijkonderzoek is uitgevoerd per zorginstelling.